

Anni Karvinen

HALUAN NÄHDÄ MUUTAKIN KUIN NIITÄ KUUMIA
JUPITEREITA: VIDEOAALAUKSEN PROSESSISTA

Kuvataiteen koulutusohjelma
2015

HALUAN NÄHDÄ MUUTAKIN KUIN NIITÄ KUUMIA JUPITEREITA: VIDEOMAALAUKSEN PROSESSISTA

Karvinen, Anni
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Kuvataiteen koulutusohjelma
Toukokuu 2015
Ohjaaja: Hautala, Päivi-Maria; Velhonoja, Matti
Sivumäärä: 21
Liitteitä: 1

Asiasanat: kuvataide, videotaide, prosessit

Opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa avataan videomaalauksen ”Haluan nähdä muutakin kuin niitä kuumia jupitereita” prosessia. Siinä pohditaan teoksen lähtökoh-
tia, jotka juontavat juurensa perinteiseen maalaustaiteeseen ja tekijän omaan identi-
teettiin maalarina.

Kirjallisessa työssä tuodaan esille videoteoksen teemoja ja kuvaillaan niitä asioita,
jotka vaikuttivat teoksen syntyyn. Teoksen välityksellä pohditaan ajattelutavan tot-
tumuksia, kaavojen rikkomista taiteen keinoin ja sitä, millä tavalla tapamme tehdä
vaikuttaa tapamme nähdä.

I WANT TO SEE MORE THAN JUST THOSE HOT JUPITERS: ABOUT THE PROCESS OF A VIDEO PAINTING

Karvinen, Anni

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Fine Arts

May 2015

Supervisor: Hautala, Päivi-Maria; Velhonoja, Matti

Number of pages: 21

Appendices: 1

Keywords: visual arts, video art, process

In this thesis is explained the process of the video painting “I want to see more than just those hot Jupiters”. It includes contemplation about the origins of the video which stem from traditional painting and the artist’s own identity as a painter.

Some of the themes in the video and the factors in creating the work are pointed out. Through the video, the thesis contemplates the habits of a mindset, breaking the patterns through the means of art and how the way we do things impacts the way we see them.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TYÖSKENTELEY	5
2.1	Lähtökohdat.....	5
2.2	Kuvaaminen ja editointi	6
2.3	Maalaaminen	8
2.4	Oma rytmi.....	10
3	TEEMAT	11
3.1	Avaruus	12
3.2	Tarina ja aika	13
3.3	Hiljaisuus.....	15
4	VAIKUTTEITA TAITEESTA.....	16
5	VAASAN TAIDEHALLISSA	18
5.1	Ripustus	18
5.2	Kritiikki	19
5.3	Avajaiset ja taidetreffit	19
6	LOPUKSI	20
	LÄHTEET.....	21
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Olen opinnoissani painottunut maalaukseen. Tapa työskennellä jättää jäljen ajatteluun. Omassa tapauksessani, olen huomannut maalaamisen vaikutuksen tapaani nähdä ympäristöni. Ensimmäisen kerran ymmärsin sen kahden viikon mittaisella kuvanveiston kurssilla Kankaanpään taidekoulussa. Viikon kipsiä veistettyäni, aloin nähdä maiseman erilailla. Se oli kolmiulotteisempi ja veistoksellisempi. Se kertoi minulle erilaisia asioita ja ohjasi toisenlaiseen suuntaan. Kiinnitin huomiota eri asioihin kuin yleensä. Halusin kuitenkin keskittyä maalaukseen ja annoin mieleni palautua maalauskelliseen tapaan nähdä. Keskityttyäni opiskeluaikana maalaukseen, päädyin lopulta tekemään opinnäytetyönäni videoteoksen.

Opinnäytetyöni kirjallinen osuus keskittyy videoteokseni ”Haluan nähdä muutakin kuin niitä kuumia jupitereita” prosessin kuvaamiseen. Avaan teokseni teemoja ja perustelen tekemiäni valintoja. Innoittavia asioita videon taustalla on useita. Pohjimmallisina ajatuksina vaikuttamassa ovat ihmisen tietoisuuden rajoitukset, maailmankatsomusten eroavuudet, uteliaisuus ja halu ymmärtää ja oppia. Millä tavoin maailmaa voi hahmottaa taiteen avulla? Koen taiteellisen prosessin loputtomana. Edelliset teokset vaikuttavat seuraaviin ja varsinaisen prosessin alkua on vaikea löytää. Joskus tulee oivalluksia, jotka vievät työtä uuteen suuntaan, mutta kokonaisuudessaan prosessi on yleensä hidas.

2 TYÖSKENTELY

2.1 Lähtökohdat

Videon tekeminen on minulle selkeästi vieraampaa kuin maalaaminen. Videokameraan tarttuminen tuntui kuitenkin luontevalta, kun sen näki välineenä teoksen toteuttamiselle. Koska videokamera ei ollut minulle läpikotaisin tuttu työskentelyväline, huomasin käyttäväni hyväkseni maalaamisen ja kaksiulotteisen kuvan tekemisen oppoja. Koska teokseni on samaa tilannetta ja tunnelmaa jatkuvasti toistava, sen voi

nähdä eräänlaisena liikkuvana maalauksena, videomaalauksena. Teokseni on melko kaksiulotteinen ollakseen video. Se rakentuu pinnoista, se on kuin kuva, jota katsotaan yhdestä suunnasta, yhdestä näkökulmasta. Ajatus teokseen lähti ennemmin kuvasta kuin etenevästä tarinasta. Halusin teokseen liikettä, mutta silti kuvalle ominaista pysähtyneisyyttä. Näistä syistä video tuntui teknisesti luontevalta ratkaisulta.

Videossa minua kiinnostaa myös se, että se näyttää kuvaavan maalausta suuremmin oikeaa todellisuutta. Valokuvaa ja videota on helpompi pitää dokumentaarisina kuin maalausta. Lopulta se on kuitenkin tekijästä ja katsojasta kiinni, mitä teos kertoo. Teoksellani haluan tuoda esille tietomme rajallisuutta ja valikoivuutta. Jos teoksen 81 erillistä ruutua näyttäisi yksittäisinä osina, nähtäisiin ne melko neutraaleina kuvauksina ympäristöstä, ei ainakaan mitenkään yliluonnollisina. Yhdistettynä nämä kohtaukset kuitenkin luovat uuden maailman, joka on kaukana realistisesta. Itse ajattelen ihmisten rakentavan maailmankatsomuksensa hieman samaan tapaan. Koemme useita enemmän tai vähemmän neutraaleja asioita ja nämä yhdessä muodostavat jonkinlaisen kokonaiskuvan maailmasta, joka eroaa yksilöiden välillä suuresti. Nykypäivän keinot manipuloida kuvaa voivat olla hyvin huomaamattomia, jolloin epärealistisuutta voi olla vaikeata tunnistaa. Omalla teoksellani en yritä kertoa totuutta, vaan yhden mahdollisen näkökulman. Teoksestani on tunnistettavissa sen tekoprosessi, virtuaaliset siveltimenjäljet ja leikkausviivat.

2.2 Kuvaaminen ja editointi

Teokseni koostuu 81:sta videoruudusta, joista jokainen toistaa itseään luoppina vaihtelevan pituisen ajanjakson verran. Kuvat ovat keskenään samankokoisia. Sekä pysty- että vaakarivillä on 9 videota. Editointiohjelmana käytin CyberLink PowerDirectoria.

Idean tähän teokseen sain tammikuussa ja ajatus oli melko selkeä. Olin tehnyt syksyllä 2014 videoteoksen ”Planeetat”, jonka ideaa halusin jalostaa, viedä maalauksellisempaan suuntaan. Varsinainen työskentely vei yllättävän paljon aikaa. Kiinnostusta kuitenkin riitti, ja työskentelyn hitaus antoi minulle aikaa päästä paremmin sisälle

työhön. Välillä olin työssä niin kiinni, että näin viitteitä siihen joka puolella ympärilläni, peilasin ympäristöä työni välityksellä.

Talvella kuvaamisaikaa oli vähemmän, sillä halusin teokseeni ainoastaan valoisaa ulkokuvaa. Kuvaaminen oli pääasiassa mukavaa ja nautin ulkona viettämästäni ajasta ja luonnon tarkkailusta. Piirsin luonnoksia haluamistani kuvista ja lähdin metsästä-mään niitä luontoon. Usein uusia ideoita syntyi ulkona kävellessäni ja aloin nähdä maiseman videoni osina. Eräs parhaista kokemuksistani kuvatessa oli se, kun katsoin rupijäkälien täplittämää märkää kalliota ja lyhyen hetken ajan muistin miltä sellainen näkymä lapsena tuntui. Mielikuvitus alkoi kehittää jäkälistä omituisten maailmojen kartoja, jotka olivat täysin todellisia. Se oli innostava kokemus, jonka kohtaamista en ollut osannut odottaa.

Palatessani kuvausretkiltä tietokoneen editointiohjelman äärelle huomasin usein, että kymmenissä päivän aikana kuvaamissani videoissa oli puutteita. Jos ulkona oli jo hämärtynyt, jouduin odottelemaan seuraavaa päivää ja toivoa oikeanlaista säätä. Tämä hidasti työskentelyä. Editoiminen oli toisinaan jännittävää ja oli kiinnostavaa nähdä miten kuvatut otokset toimivat yhdessä. Pääasiassa se oli kuitenkin hidasta ja kärsivällisyyttä vaativaa työtä, suorastaan rasittavaa. Onnistumiset ja valmiin teoksen näkemisen halu kuitenkin motivoivat sietämään ikävää raatamista. Tekniikkani editoida mahdollisti videon suhtautumisen kuin maalaamiseen. Jos joku kohta epäonnistui, se oli helppo peittää paremmalla otoksella, kuin maalaisi peittäväällä maalilla epäonnistuneen kohdan yli. Luonnostelin paperille, mutta myös suoraan editointiohjelman. Kokeilin erilaisia hahmotelmia ja tallensin keskeneräisiä versioita. Videota tuli renderöityä niin monta kertaa, että sen laatu alkoi jo heiketä. Vältin ongelman niin, että lopullisen version kokosin kuin palapelin, parhaimman videohahmotelman pohjalta, niin että videon laatu kärsi mahdollisimman vähän.

Kuten perinteisemmässä maalaamisessa, videota tehdessäni kiinnitin huomiota sommitteluun ja väreihin. Koska halusin säilyttää yhteyden maalaustaiteseen vahvana, käytin sommittelussa perinteisiä keinoja. Avoimella sommittelulla halusin viitata maailman jatkumiseen kuvan ulkopuolella. Maalauksesta poiketen, huomasin videossa liikkeen vaikutuksen sommitteluun. Liike on nähtävillä joka puolella teosta, mutta voimakkaimmillaan se on lentävän tytön kohdalla. Tytön halusin katsovan johdon-

mukaisesti siihen suuntaan, missä on enemmän nähtävää, ja kulkevan länsimaalaisen lukusuunnan mukaisesti eteenpäin, vasemmalta oikealle. Alin keskellä leijuvista kappaleista oli alun perin kiinni alareunassa, mutta sain välikritiikissä neuvon sen nostamisesta leijumaan reunan yläpuolelle ja pidin ajatusta hyvänä; nyt kappale on kevyemmän näköinen.

Toimistotöihin tottumattomalle pitkä istuminen teosta editoidessa oli raskasta. Pääsin usein editoidessani mielentilaan, jossa fyysinen keho unohtui, oli vain mieleni ja tietokoneen ruutu. Ajantaju katosi ja kummallisessa asennossa istuminen aiheutti jäykkyyttä ja tunkkaisuutta kehossa. Maalatessa en ole kohdannut näitä ongelmia, sillä silloin koko keho on enemmän mukana työskentelyssä. Aihe on kiinnostava, sillä maalatessani olen monesti miettinyt, mikä kaikki vaikuttaa teoksen syntyyn, eikä selviä vastauksia yleensä löydy. Ne piilottelevat jossain tietoisuuden alemmilla kerroksilla, joihin ei pääse käsiksi pelkällä aivoajattelulla. Mieleeni nousee kysymys, lisääkö fyysisen puolen vähentäminen aivokeskeistä työskentelyä? Miten sen voi nähdä valmiissa teoksessa? Esimerkiksi piirrosjäljessä sillä on suuri merkitys, käyttääkö työhön koko vartaloa vai vain sitä osaa, joka alkaa kyynärpästä.

Maalaamisen kanssa tulee aikoja, jolloin tuntee vain toistavansa itseään, on oman käsialansa vanki. Koen, että tämä uusi tekniikka ei lukitse minua niin voimakkaasti omiin tottumuksiini, vaan antaa tilaa uusille ajatuksille ja vie toivottavasti taiteellista prosessia eteenpäin.

2.3 Maalaaminen

Maalaamiseen minulla on pidempi suhde. Se on pitkään ollut ilmaisuni pääasiallinen väline. Videon työstämisen ohella jatkoin maalaamista työhuoneellani taidekoululla. Alun perin olin pitänyt selvänä, että toteuttaisin opinnäytetyöni maalaussarjana, mutta samalla minulla oli selkeä ajatus videoteoksesta, jonka halusin toteuttaa. Koska mieli oli kiinni videon työstämisessä, oli merkityksen löytäminen maalaamiseen vaikeaa. Maalauksissa kuvasin lähinnä Kankaanpäässä olemisen herättämää tunnetta, kaupungin yksinäisyyttä pimeyden keskellä. Aihe liittyy yhteen videostakin löyty-

vään teemaan, kysymykseen siitä kuinka yksin mahdamme olla maailmankaikkeudessa ja kuinka ympäristö luo identiteettiämme.

Videon rinnalla tekemäni maalaukset käsittelevät siis samoja aiheita, mutta väline on erilainen. Koska maalaaminen on tekniikaltaan erilaista kuin videon tekeminen, sen kautta ajattelukin muovautuu eri tavalla. Maalaaminen vaikuttaa tapaan ajatella myös silloin kun teen videota. Jos jättäisin maalaamisen, muuttuisi myös videoni. Maalaamisella on suuri rooli videoteokseni syntyprosessissa. Merkittävänä luovalle työlle pidän sitä, miten kokee arkisen ympäristön. Olen viettänyt melkein koko elämäni Helsingissä, joten vasta muutettuani kahden Porissa vietetyn vuoden jälkeen Kankaanpäähän, olen törmännyt konkreettisesti mahdollisuuksien rajoihin. En aja autoa, joten olen aina julkisen liikenteen varassa. Jos huomaan kello yksi yöllä, että piilolinssineste on loppunut, en voi lähteä apteekkiin hakemaan uutta pulloa. Isommissa kaupungeissa maailma tuntuu rajattomammalta, vaikka arki ei todellisuudessa olisi kovin erilaista. Mielenkiinnolla tutkin miten ympäristö ja subjektiivisesti kokemani ilmapiiri vaikuttaa maalauksiini. Alkusyksystä työskentelyyni vaikutti työtilani avoimuus. Vaikka sinne ei ollut suoraa näköyhteyttä, sermin takana kulki ihmisiä käytävällä tai istui käytävälle asetetulla sohvalla. Ajan kuluessa työtila alkoi tuntua enemmän omalta ja muiden ihmisten läsnäolo ei enää häirinnyt.

Kun Kankaanpäässä on raskaiden pilvien peittämä yö ja pimeys, kaupungin rajat voi nähdä taivasta katsomalla. Valosaasteen alue on niin pieni, että ruskean alueen rajat ovat kaupungin litteydestä huolimatta näkyvissä ja horisontti on syvän tummansininen tai musta. Korkeuserojen puute saa kaupungin tuntumaan vieläkin pienemmältä, ei ole merta eikä edes isoa järveä, joka toisi avaruutta. Eristyneisyys ja pienuus saavat minussa ajoittain aikaan pakokauhua. Huomaan kuitenkin, että maalaamiseen keskittyminen on parempaa, kun tila tuntuu rajallisemmalta. Mielessä on enemmän tilaa, ei ole kiire. Kankaanpäässä minulla ei ole kotona televisiota eikä nettiyhteyttä, mikä myös vaikuttaa keskittymiseen.

Työskentely on kokonaisvaltaista, se on mielessä työhuoneen ulkopuolella ja pidän siitä. En usko, että taidetta voi tehdä niin, että sen sulkee mielestään illaksi. Se ei ole irrallinen osa elämää, vaan kasvaa vaivihkaa elämäntavaksi ja osaksi identiteettiä. Kankaanpäällä ja sen ihmisillä on ollut tähän mennessä suuri vaikutus taiteilijaidenti-

teettini kasvulle. En kuitenkaan vietä kaikkea aikaani Kankaanpäässä, sillä toinen kotini on Helsingissä. Kankaanpäässä eläminen on opettanut minut näkemään myös Helsingin uusin silmin. Joskus on vaikeaa konkreettisesti sanallistaa jonkin ajanjakson vaikutuksia ja tunnelmia, varsinkaan silloin, kun se hetki on käsillä. Maalauksiin puolestaan on helpompaa saada kuvattua tuntemuksia juuri silloin, kun ne ovat ajankohtaisia. Se selittää myös sen, minkä takia usein tuntuu mahdottomalta palata vuoden vanhojen ideoiden pariin. Olen huomannut, että minulle paras tapa on maalata juuri sitä hetkeä ja siinä hetkessä missä olen. Se mitä maalaan tänään, on mahdollinen vain tänään, huomenna se olisi jo toisenlainen.

Työskentelyssä on aina erilaisia vaiheita, joita on opittava sietämään. Luova työ ei voi olla jatkuvasti tehokasta ja palkitsevaa. Maalaaminen oli vaikeaa silloin, kun työskentelin ajatellen tekeväni lopputyötä. Vasta kun tein lopullisen päätöksen keskittyä videoprojektiin, maalaaminenkin alkoi sujua. Vapaus on aina ollut tärkeää minulle maalaamisessa. En tiedä tarkalleen mitä olen tekemässä, vaan mielessäni saattaa olla haalea visuaalinen tuntemus päämäärästä. Tällainen ajattelu saa välillä tuntemaan syyllisyyttä, sillä aikamme tuntuu arvostavan ajattelua, jossa järki on ensimmäisenä määräämässä. Tiedän, että syyllisyyttä ei pitäisi tuntea. Itse ajattelen, että jos haluaa löytää jotain mielenkiintoista, on hyvä lähteä seuraamaan niitä ajatuksia, joille ei löydy vielä, eikä ehkä ikinä, konkreettisia sanoja.

2.4 Oma rytmi

Koska asun käytännössä kahdessa kaupungissa, on työskentelyni rytmittynyt sen mukaan. Kankaanpäässä olen maalannut ja Helsingissä keskittynyt videon työstämiseen ja kirjoittamiseen. Viimeisen opiskeluvuoteni aikana tämä järjestely on ollut selkeä rytmittäjä työskentelylleni. Olen tuntenut voivani keskittyä paremmin, kun asioille on omat aikansa ja paikkansa. Minuuttiaikataulu ja liian rankka ajan pilkkominen ei toimi, mutta viikossa ehdin jo syventyä aiheeseen. Tämä on taiteilijan työssä merkittävää, sillä kun työ on vapaata sen organisoiminen jää omalle vastuulle. Ilman kahta erillistä paikkaa, aika tuntuisi loputtoman suurelta kuplalta. Suuren aikakuplan sisällä työskentely voi ajautua epämääräiseksi ja merkityksettömäksi, lopulta se puhkeaa eikä mitään tyydyttävää tullutkaan saavutettua. Tällaista ongelmaa ei

hektisessä työelämässä välttämättä kohtaa. Ihmiset tekevät asioita, mutta eivät tiedä miksi. Kiireen keskellä saattaa unohtua merkityksellisyys.

Siirtymävaiheessa odotan aina innolla pääseväni vaihtamaan työskentelytapaa ja ympäristöä. Bussissa istuessani olen usein miettinyt, kuinka voimakkaasti se merkityksentäyteinen tunne alkavasta maalausviikosta Kankaanpäässä onkin ehkä vain pääni sisällä. Uusi viikko tuntuu tuovan uudet mahdollisuudet. Jos päätäni ei olisi, voisin työskennellä onnellisena kuin kone yötä päivää, vuodesta toiseen. Mietin sitäkin, kuinka paljon ylipäätään ihmiset luovat merkityksiä elämäänsä täyttämällä aikansa erilaisilla askareilla, joita joku toinen ihminen pitää täysin turhanpäiväisinä. Ateisti saattaa ihmetellä, miksi kristitty perustaa elämänsä hatarasti perustelluille kulttuurisidonnoisille uskomuksille maailman luoneesta Jumalasta. Rahan ansaitsemiselle omistautunut puolestaan ei ehkä näe taiteella olevan itseisarvoa, eikä ymmärrä minkä takia sellaista taidetta pitäisi tehdä, mitä kukaan ei halua ripustaa seinälleen. On opittava hyväksymään, että näkemyksiä on loputon määrä, eikä niiden kaikkien omaksuminen ole mahdollista, sillä ne sulkevat usein toisiaan pois tai vaativat aikaa vievää syventymistä. Mitään oikeaa tapaa ei ole, on vain löydettävä oma tapa. Minun mielestäni kannattaa olla avoin ja suvaitsevainen.

Ihminen näkee maailman subjektiivisesti. Ympäristö vaikuttaa siihen, mitä yksilö arvostaa. Ihmiskunta on aikojen saatossa oppinut kaikenlaista uutta ja mullistavaa, joka on jäänyt perintönä nuoremmille sukupolville.

3 TEEMAT

Ennen tätä projektia, olin siis tehnyt samaan tekniikkaan pohjautuvan videoteoksen ”Planeetat”. Erona uuteen teokseen on ainakin se, että ensimmäisessä videossani on kolme erillistä kohtausta, mikä viittaa tapahtumien etenemiseen, alkamiseen ja loppumiseen. Tässä työssä halusin korostaa hetken säilyvyyttä. Merkittävät muistot on helppo kaivaa uutta läpikäymistä varten, kun taas suuri osa painuu jonnekin mielen syvyyskseen. Muistojen pohjalta rakentuu kuva omasta menneisyydestä, joka on väkisin subjektiivinen. Ihminen voi peilata elämäänsä pysyvämpiin elementteihin.

Ihminen kasvaa ja muuttuu, mutta kallio näyttää pysyvän samana. Lapsuudesta voi muistaa lätäkön, joka vielä nykyäänkin muodostuu samaan paikkaan. Ajan saatossa sekään ei ole pysyvää. Seismisesti aktiivisilla alueilla radikaaleja muutoksia voi tapahtua nopeastikin. Ihmisen rakentama ympäristö voi muuttaa alueen luonteen täysin toisenlaiseksi. Koordinaatit säilyvät, mutta mitä tapahtuu ympäristölle?

Uteliaisuus ympäristöä kohtaan on taiteen tekemiseni edellytys. Se on itseään ruokkivaa, sillä tutkiminen ja uuden opettelu avaa aina uusia kiinnostavia maailmoja ja halun käsitellä asiaa luovuuden kautta. Parhaiten saan siitä kiinni kun pysyn avoimena uudelle ja tuon aistimusteni ja ajatusten sekalaisen sopan visuaalisilla keinoilla esille. Taide voi olla keino hahmottaa maailmaa. Se on kieli, jota oppii tulkitsemaan katsomalla ja olemalla valmis tutustumaan erilaisiin näkemyksiin.

3.1 Avaruus

Avaruus on kiinnostanut minua tietoisella tasolla työskentelyn lähtökohtana jo muutamana vuoden ajan. Keväällä 2014 maalasin näyttelyä varten Avaruussatu-sarjan ja kirjoitin näyttelytekstinä lyhyen sadun (Liite 1), joka kertoi kuvitteellisista vieraista maailmoista, niiden asukkaista ja ihmisen rajallisesta mahdollisuudesta ymmärtää todellisuutta. Nämä aiheet kiinnostavat minua edelleen. Tiede kehittyy ja uutta tietoa maailmankaikkeudesta tulee yhä enemmän. Ensimmäiset eksoplaneetat, eli aurinkokunnan ulkopuolelta löydetyt planeetat havaittiin vuonna 1992. Sen jälkeen eksoplaneettoja on löydetty jo toistatuhatta, joista lähes puolet löydettiin vuonna 2014.

Kuvataiteilijana havaintoni keskittyy visuaalisesti nähtyyn ja koettuun maailmaan. Näen kaukoputken avulla, että Jupiter on leijuva pallo, jota sen kuut kiertävät. Olin toki kuullut asiasta jo aikaisemmin, mutta konkreettinen näkeminen sai minut hahmottamaan asian paremmin. Kaukana olevan planeetan näkeminen ja tieto eksoplaneetoista saavat mielikuvituksen liikkeelle ja kiinnostuksen maapallon ulkopuolista todellisuutta kohtaan heräämään. Se antaa myös perspektiiviä ihmisyydelle.

Jos pilvisenä lumettomana marraskuun yönä Kankaanpään pienuuden voi nähdä valosaasteen paljastamien rajojen kautta, paljastaa kirkas yö puolestaan kaupungin pie-

nuuden suhteessa tähtirikkaaseen taivaaseen. Silloin pienuus ei ole ahdistava, vaan rauhoittava: me ihmiset olemme keskenämme yhtä pieniä, mitättömiä ja vaarattomia, kunhan katsoo hieman kauempaa.

Teoksessani on luontoa, ihmisiä ja ihmisen rakentamaa ja luomaa ympäristöä. Halusin hahmojen tekevän symbolisia yksinkertaisia tekoja. Eräs hahmoista on syventynyt kirjan tutkimiseen, kun kaksi muuta tähyilee kiikareilla ympäristöään. Hahmot ovat uteliaita ja tutkivat maailmaansa. Taivaalta voi löytää kaksi aurinkoa ja kuun. Yhden hahmoista laitoin kuitenkin pyörimään ympyrää, jolla halusin tuoda esiin näkökulman ihmisestä joka on kiinnostunut vain omassa elinpiirissään tapahtuvista asioista. Häntä ei kiinnosta maailmankaikkeuden ihmeellisyys, vaan oma ja ehkä läheistenkin elämä.

Teoksen nimi ”Haluan nähdä muutakin kuin niitä kuumia jupitereita” viittaa myös avaruusteemaan. Kuumat jupiterit ovat kaasujättiläisiä, oman aurinkokuntamme Jupiteria muistuttavia eksoplaneettoja jotka kiertävät hyvin lähellä omia tähtiään (Hatakainen 2014). Näitä kuumia jupitereita on löydetty paljon, sillä niiden havaitseminen on helpompaa kuin pienten kauempana kiertävien planeettojen. Elämän niillä ajatellaan kuitenkin olevan mahdotonta. Nimellä haluan nostaa esiin ihmisen kiinnostuksen löytää maapallon ulkopuolista elämää. Sen takia viittaankin teoksen nimessä haluan nähdä jotain muuta, jotain elinkelpoista. Nimen on myös tarkoitus tuoda ilmi ihmisen kärsimättömyys ja subjektiivisuus. Tieteen kehittymisellä ja avaruuden hahmottamisella on ollut voimakas vaikutus tapamme nähdä ihmisen ja maapallon rooli maailmankaikkeudessa.

3.2 Tarina ja aika

Videota tehdessä tulee väkisin huomioitua sen lineaarisuutta noudattava muoto. Videolla on usein jonkinlainen aloitus ja lopetus, sitä luetaan helposti tarinana, jossa on jonkinlainen ratkaisu. Elokuville on tyypillistä, että ne kertovat tarinan, joka usein huipentuu jonkinlaiseen ratkaisuun. Loppuratkaisu jättää kokijalle illuusion siitä, miten tarinassa lopulta kävi, vaikka todellisuudessa elokuvan henkilöiden elämä jatkuisi yhtä ennustamattomana myös tarinan ulkopuolella. Minkäänlaista todellista loppua ei

ihmisen mittakaavassa näytä olevan olemassakaan, sillä elämä näyttää jatkuvan aina jossain. Kulttuurillamme on kuitenkin taipumus luoda tarinoita, myös kirjojen ja elokuvien ulkopuolella. Aikakauslehdissä haastatellaan usein ihmisiä, jotka ovat selvinneet vaikeuksista tai oppineet elämään niiden kanssa. Kun faktapohjaisista tapauksista kerrotaan tarinallisemmin, raja faktan ja fiktion välillä voi kaventua. Marraskuun 2014 The Rolling Stone -lehdessä kerrottiin yksityiskohtainen tositarina yliopistolla raiskatusta naisesta. Tarina paljastui kuitenkin keksityksi. Saska Saarikoski pohti Helsingin Sanomissa sitä, mitä tämä kertoo amerikkalaisesta journalismista yleisemmin:

”Amerikkalainen journalismi on paljon tarinallisempaa kuin esimerkiksi suomalaiset lehtijutut.

Useimmista vähänkin laajemmista lehtijutuista yritetään Yhdysvalloissa rakentaa tarinoita, jotka noudattavat tiukasti perinteisiä aristoteelisia draaman lakeja: pieni ihminen joutuu vaikeuksiin, mutta selviytyy niistä voittoa.

The Rolling Stonen, The New Yorkerin ja The Atlantic Monthlyn kaltaiset aikakauslehdet menevät tässä suhteessa äärimmäisyyksiin. Ne etsivät täydellistä tarinaa, jonka ne tarjoilevat loisteliaalla kaunokirjallisella tyylillä.” (Saarikoski, 2015)

Tarinallinen tapa ajatella tuntuu olevan vahvana kulttuurissamme, eikä se ole pelkästään negatiivinen asia. Tarinat helpottavat asioiden hahmottamista ja historiaa olisi vaikea ymmärtää jos sen hajottaisi yksittäisiksi tapahtumiksi ilman syitä ja seurauksia. Oikeasti tarinat eivät kuitenkaan voi olla täydellistä faktaa, sillä kaikki tieto ei tule ilmi tai mahdu tarinaan, kaikkia näkökulmia ei voida ottaa huomioon. Tarinoiden ulkopuolelle jää niiden menneisyys ja tulevaisuus. Ne jäävät helposti pois mielistämme, jos käsitelty aihe näennäisesti ratkeaa. Videoteokseeni en halunnut laittaa päämääriä tai ratkaisuja, siinä on kokoelma hetkiä. Vien huomiota minua kiinnostaviin asioihin, joihin haluan muidenkin kiinnittävän huomiota, kuten ympäristöön, avaruuden olemassaolon arkisuuteen, maailman hassuuteen ja leikkimielisyyteen. Haluan näyttää, että meillä itsellä on mahdollisuus vaikuttaa siihen, kuinka katsomme ympäristöämme. Maailma on ihmeellinen ja jännittävä paikka.

Pidän taiteelle tärkeänä tehtävänä rikkoa kaavaa ja horjuttaa tottumuksia. Taiteessa on enemmän liikkumavaraa ja mahdollisuuksia toimia poikkeavalla tavalla, rajoitteena on vain mielikuvitus ja mielikuvitusta voi harjoittaa taiteen avulla.

1800-luvun lopulla, teollistumisen ja kaupungistumisen myötä alkoi muotoutua uusi tapa ajatella aikaa. Rautatieverkosto vaati tarkkaa aikataulutusta ja sen levittäytymisen myötä alettiin siirtyä paikallisajasta yhtenäiseen aikaan. Nykyisistä aikavyöhykkeistä sovittiin vuonna 1884. Ajan yhtenäistäminen korosti lineaarista aikakäsitystä, aikaisemman syklisen käsityksen sijaan, mikä aiheutti ihmisissä myös vastustusta. Eri alojen tutkijat, filosofit ja taiteilijat saattoivat pitää uutta ajattelutapaa turhan suoraviivaisena ja halusivat korostaa ajan subjektiivisuutta. Aikaan suhtautumisen muutokseen on vaikuttanut ajan yhtenäistämisen lisäksi kristinuskon heikkeneminen. Usko ikuiseen elämään väistyi luonnontieteiden viedessä siltä tilaa ja fyysisen ruumiin terveyttä alettiin pitää arvossa. (Ollila, 2011.) Aika on abstrakti käsite ja näyttäisi olevan altis muutoksille. Nykyarjessa harvoin kyseenalaistetaan kellon merkitystä ja sen annetaan hallita mieltä ja toimintaa. Joskus ihmisten arkista säntäilyä seurattessa tulee ajatelleeksi sitä, miten heistä jokaisella on oma menneisyytensä ja tulevaisuutensa, oma päänsisäinen maailmansa ja tapansa elää. Näiden ihmisten poliittiset ja moraaliset näkemykset voivat erota jyrkästi omistani, mutta lopulta voi olla vaikea nähdä onko kukaan oikeassa. Se mitä minä näen, on vain ohikiitävä hetki, ihmisen ääriiviivat, ja nekin omien silmiäni suodattamina.

3.3 Hiljaisuus

Maalaukset ovat perinteisesti olleet äänettämiä. Ensimmäinen syy jättää teos hiljaiseksi, oli ajatus siitä, että se säilyttäisi paremmin yhteytensä maalaustaiteeseen. Toinen syy oli se, että teoksessa on niin monta erilaista yksityiskohtaa, etten halunnut korostaa niistä minkään merkitystä liikaa. Neutraalin yleisäänen lisäämisen koin epätarkoituksenmukaisena. Videon tekeminen mahdollistaa äänen liittämisen teokseen, se tuntuu melkein välttämättömältä ratkaisulta. Hiljaisuus saattaa tuntua tekniseltä virheeltä, katsoja saattaa pohtia ovatko äänet jääneet vahingossa pois päältä. Kyse on kuitenkin vain tottumuksesta liittää ääni mukaan liikkuvaan kuvaan. Ääni on yhteydessä liikkeeseen, se tarvitsee jonkin välittäjäaineen värähdelläkseen. Avaruuden

tyhjiössä on äänetöntä. Teoksessa näkyy tuulessa humisevia puita ja ihmisten liikettä, joista voisi olettaa kuuluvan ääntä. Hahmot ovat niin lähellä katsojaa, että äänen kuuluisi kuuluvan. Mutta miksi pitäisi olla ääntä? Eihän videolta hajuakaan odoteta, vaikka hajujen potentiaali luoda tunnelmaa on valtava. Hiljaisuus etäännyttää katsojan videon tapahtumista; tämä ei ole totta.

4 VAIKUTTEITA TAITEESTA

Työskennellessäni en koe käyttäväni suoria esikuvia, mutta tiedostan kuitenkin sen, miten historia ja ympäröivä kulttuuri vaikuttavat teoksen syntyyn. Kuvataiteen näkemisellä museoissa, gallerioissa ja kirjoissa on ollut suuri vaikutus sille, että olen itsekin kuvataiteilijan ammattiin halunnut hakeutua. Kaikki kokemukset jättävät jonkinlaisen jäljen muistiin ja vaikuttavat tekemiseen. Kyse ei ole pelkästään nähdystä taiteesta, vaan kaikesta elämästä. Suurin osa vaikutteista on todennäköisesti tiedostamattomia. Haluan nostaa esiin joitakin kuvataiteilijoita ja pohtia lyhyesti heidän vaikutustaan tähän videoteokseeni.

Alankomaalaisen Pieter Bruegelin (n. 1525–1569) maalauksissa minua kiinnostaa niiden tapahtumarikkaus. Toisistaan riippumattomia tapahtumia katsoessa tulee tunne siitä, miten jokainen elää vain omaa pientä elämäänsä. Maalauksista käy ilmi myös voimakas liikkeen tunne. Tämän kaltaiset tapahtumarikkaat teokset ovat mielestäni inspiroivia ja monitulkintaisia. Teoksen sisällä syntyy erilaisia tarinoita. Myös Bruegelin edeltäjä, Hieronymus Bosch (n. 1450–1516) oli kiehtova taiteilija. Myös hänen maalauksensa ovat täynnä yhtäaikaista tapahtumia ja mielikuvitusta. Nämä taiteilijat kuuluvat heihin, jotka vahvistavat haluani tehdä kuvaa, jossa tapahtuu paljon. Tapahtumarikkaus on yleistä myös kuvituksissa ja lastenkirjoissa, mieltymyksestäni on todennäköisesti peräisin jo lapsuuden kuvakokemuksista. Lapsuus itsessään on myös kiinnostava alue, sillä se on jatkuvan oppimisen ja kummallistenkin asioiden hyväksymisen aikaa. Se on aikaa, jolloin maailmankuvaamme jää pinttyymiä, joita voi olla vaikea muuttaa myöhemmin. Surrealismista ja erityisesti René Magritten (1898–1967) maalauksista löydän hakemaani keveyttä ja unenomaisuutta.

Minua kiinnostaa myös perspektiivin kehitys taiteessa. Videoteoksessani objektit leijuvat melko samassa tasossa. Pilvimassan voi nähdä olevan osan kappaleista takana, mutta muuten perspektiiviin ei viitata asettamalla kappaleita toistensa eteen tai taakse eikä väriperspektiivisestikään vaalentamalla ja kylmentämällä taakse etäänntyviä kohteita. Läheltä ja kaukaa kuvattua on sekoitettu rinnakkaisiin ruutuihin niin, että ne muodostavat yhtenäisen kohteen, joka näyttää kokonaisuutena uskottavalta, mutta läheltä katsottuna sekavalta. Katsojan arvioitavaksi jää päättää, onko leijuva tyttö muita suurempi arvoperspektiivisistä syistä vai siksi, että hän on katsojaa lähempänä. Esimerkkeinä kiinnostavista taiteilijoista perspektiivin suhteen pidän Ambrogio Lorenzettia (1290–1348) ja Giottoa (1267–1337).

Nykytaiteeseen mentäessä haluan mainita Alfredo Jaarin (s.1956). Hänen näyttelynsä teki minuun vaikutuksen kesällä 2014 Kiasmassa. Vaikuttavaa Jaarin teoksissa oli se, miten yksinkertaisella tavalla poliittinen viesti tuli teoksista läpi. Näyttely sai minut pohtimaan erityisesti sitä, miten vääristynyttä kuvaa media luo maailmasta. Uutiskuvissa pyritään objektiivisuuteen, mutta käytännössä se on mahdotonta, sillä kohde on aina valittava ja rajattava jollain tavalla. Näyttelyssä oli teos, pino julisteita, joissa oli teksti ”You do not take a photograph. You make it.” Sitaatti on lainattu valokuvaaja Ansel Adamsilta (1902–1984).

Eija-Liisa Ahtilan videoinstallaatiossa Vaakasuora – Horizontal (2011) on käytetty jossain määrin samaa tekniikkaa, kuin omassa teoksessani. Myös se koostuu useasta videosta, jotka yhdessä luovat kokonaisuuden. En tiedä, oliko teoksen näkemisellä Kiasmassa vuonna 2013 merkitystä oman ideani syntymiselle. Se on mahdollisesti vaikuttanut minuun alitajuisesti, vaikkei tehnytään Kiasman näyttelyssä suurta vaikutusta, vaan jäi kiinnostavampien teosten varjoon.

5 VAASAN TAIDEHALLISSA

Huhtikuun 21. päivänä lähdimme ripustamaan lopputyönäyttelyämme Vaasan taidehalliin. Ripustamiselle oli varattu kolme päivää, kritiikille kaksi. Ensimmäisen kritiikkipäivän iltana olivat näyttelyn avajaiset ja toisena kritiikkipäivänä pidettiin taide treffit, joiden tarkoituksena oli taiteilijoiden ja yleisön kohtaaminen ja teoksista kertominen. Kerron lyhyesti näyttelyn syntymisestä, siitä miten työ lopulta tuotiin yleisön nähtäväksi.

5.1 Ripustus

Ryhmänäyttelyn, jossa ei ole yhtenäistä teemaa, vaan jokaisella on oma juttunsa, ripustamisen haasteena on saada kokonaisuus toimimaan. Näyttelyä ripustettaessa tuli katsoa kokonaisuutta, ei yksittäisen taiteilijan etua. Vaasan taidehalli oli tilana melko tasa-arvoinen. Meitä lopputyöntekijöitä oli 14 ja mahduimme tilaan hyvin. Tiedossamme oli ollut jo varhaisessa vaiheessa, että tila ei ole erityisen suuri ja monella tämä oli varmasti vaikuttanutkin jo teoksia tehdessä.

Minun teokseni oli ainoa video, joten sain sen esille toivomallani tavalla, videotykillä seinälle heijastettuna, erillisessä ovettomassa tilassa. Huoneen olisi voinut eristää mustalla verholla muusta tilasta, mutta koska videotykki oli tehokas, ei tilan välttämättä tarvinnut olla täysin pimeä. Verhon poisjättäminen sai teoksen paremmin yhteyteen muun näyttelyn kanssa. Vaihtoehtona videotykille, olin ajatellut, että teoksen voisi esittää seinälle kiinnitetyltä näytöltä, jolloin se olisi ripustukseltaankin enemmän maalauksen kaltainen. Tällä tavalla aikaisempi videoteokseni ”Planeetat” oli ollut esillä Porin Taidemuseossa T.E.H.D.A.S. Live & Dead Art –näyttelyssä. Videotykki toi teoksen itsessään kuitenkin vielä paremmin esille.

Teostiedoiksi ilmoitin videon nimen suomeksi ja ruotsiksi ja tekniikaksi merkittiin ”videoloop”. Aikaa en teokselle ilmoittanut, sillä en pitänyt sitä merkityksellisenä. Luupin kesto kokonaisuudessaan on lähes viisi minuuttia, mutta yksittäisten otosten ajallinen vaihtelu on suurta.

5.2 Kritiikki

Teoksen ulkopuolisena arvioijana toimi taidekriitikko Maaria Niemi. Kritiikissä kiersimme Taidehalliin ripustetut teokset läpi ja jokaisen kohdalla aloitettiin siitä, että tekijä kertoi teoksistaan. Seuraavana oli arvioijan vuoro ja lopuksi käytiin keskustelua ryhmässä. Minulle kriitikko ehdotti teostietoihin selvennystä. Teosta voisi luupin sijasta kutsua videomaalaukseksi. Pidän ajatusta hyvänä ja aion tulevaisuudessa käyttää sitä tämän ja mahdollisten uusien samankaltaisten teosteni kuvailussa. Videomaalaus kuvaa hyvin sitä, mihin olen pyrkinyt. Verkossa julkaistavassa kulttuurilehti Mustekalassa Maaria Niemi kirjoittaa työstäni: *”Myös Anni Karvisen (s.1987) liikkuvaa kuvaa käyttävä teos Haluan nähdä muutakin kuin niitä kuumia jupitereita (2015) on kelpo teos, jota nimittäisin pikemminkin videomaalaukseksi kuin videoloopiksi lineaarisessa merkityksessä.” (Niemi, 2015)*

5.3 Avajaiset ja taidetreffit

Avajaiset alkoivat pian kritiikin loppumisen jälkeen, eikä niihin ollut paljoa aikaa varautua. Avajaisissa sain palautetta teoksestani ja huomasin että ihmisiä kiinnosti tietää luupin ajallinen kesto. Tämä kertoo ehkä siitä, että minun tulisi vielä korostaa teoksen kuvamaisuutta, esimerkiksi videomaalaus-termiä käyttämällä. Toisaalta asia saattaa kiinnostaa ihmisiä ihan vain teknisen mielenkiinnon johdosta tai siksi että videolla yleensä ajatellaan olevan kesto.

Taidetreffejä olisin todennäköisesti jännittänyt, jos siihen olisi ollut aikaa. Ne järjestettiin Taidehallilla avajaisia seuraavana päivänä. En ollut varma, mitä tilaisuudelta odottaa, mutta hetken koittaessa kävi ilmi, että jokainen paikalla oleva taiteilija saisi kertoa teoksestaan lyhyesti omin sanoin. En ollut asiaan varautunut, mutta selvisin tilanteesta mielestäni hyvin ja pysyin aiheessa. Puhuminen ei ollut vaikeaa, kun oli tukena teos josta puhua. Ja teos oli niin tuttu ja pitkään mielessä ollut, että sekin teki tilanteesta luontevan. Melko paljon esiintymistä pelkäävänä ihmisenä kokemus oli rohkaiseva. On vain tiedettävä mitä teoksellaan haluaa sanoa ja miksi.

6 LOPUKSI

Taideteoksen avaaminen kirjallisesti on mielestäni haastavaa, sillä taide on jo itsessään eräänlainen kieli, ja verbaaliselle kielelle käännettynä hukataan väistämättä osa sisällöstä ja tullaan supistaneeksi sitä. Teoksen tulkinta on myös paljon kiinni koki- jasta, minkä takia liiallinen selittäminen ei ole välttämättä tarkoituksenmukaista. Te- oksen nimeäminenkään ei ollut helppoa, sillä sekin sanoista koostuvana viestinä tun- tui ohjaavan teoksen katselua johonkin mieltä lukitsevaan suuntaan. Keksimääni ni- meen olin kuitenkin lopulta tyytyväinen, sillä se oli mielestäni tarpeeksi epämääräi- nen ja ihmetystä lisäävä.

LÄHTEET

Hotakainen, M. 2014. Onko siellä ketään – Avaruuden älyä etsimässä. Helsinki: Minerva Kustannus Oy, 53.

Ollila, A. 2011. Maallistuva aika. Teoksessa H. Salmi (toim.) Menneen ja tulevan välillä. Turku: Uniprint Oy, 238–255.

Saarikoski, S. 2015. Täydellinen lehtijuttu raiskauksesta olikin mielikuvituksen tuotetta. Helsingin Sanomat 9.4.2015, Kulttuuri. Viitattu 11.4.2015 <http://www.hs.fi>

Niemi, M. 2015. Vaatimus ilmaisuvalmiudesta taiteilijan ammatissa – 14 valmistuvaa kuvataiteilijaa Kankaanpään taidekoulusta. Kulttuurilehti Mustekala 17.5.2015. Viitattu 20.5.2015. <http://www.mustekala.info>

AVARUUSSATU

Anni Karvinen, maalauksia, 2014

Planeetta pyörähtelee avaruudessa. Se on jatkanut sitä jo miljardien vuosien ajan, hitaasti muuntuen. Nyt kehitys näyttää saaneen vauhtia. Syntyy uudenlaista elämää. Aluksi se näyttää hyvin vaatimattomalta. Se sisältää kuitenkin mahdollisuudet vaikka mihin. Onko se sattumaa? Olosuhteilla ja fysiikan tunnetuilla ja tuntemattomilla laeilla näyttää olevan valtaa.

Yritän maalata sattumaa, mutta pian tunnistan oman jälkeni. En pysty irrottautumaan siitä, se on minun näkemykseni ja kokemukseni.

Toisella puolella galaksia kiertää radallaan eräs pieni punainen kiviplaneetta. Se pyörii niin kovaa, että tähtitaivas on vain sumuinen kaari. Planeetalla mahtaa asua niin hektinen kansa, ettei se ole koskaan voinut tarkentaa katsettaan yhteen yksittäiseen tähteen. Heidän maailmankatsomuksensa poikkeaa huomattavasti omistamme. Tuskin voisimme koskaan edes kohdata. He ovat liian nopeita ihmissilmälle ja me taas olemme kuin patsaita heille.

Me maapallon asukkaat näemme öisin taivaalla pieniä kirkkaita pisteitä, ne tuntuvat itsestään selviltä, mutta moni selkeä asia on meille silti hämärän peitossa.